

FEMINISMUS V DOMÁCÍM A MEZINÁRODNÍM KONTEXTU: GEN117

VYUČUJÍCÍ: Libora Oates-Indruchová, PhD.

E-MAIL: libora@fss.muni.cz

ČAS: ÚT 16:00-17:40

MÍSTO: J51

KONZULTAČNÍ HODINY: Út 12:00-13:00 a po dohodě jindy

ANOTACE PŘEDMĚTU:

Předmět volně navazuje na předmět Historie ženského hnutí vyučovaný v podzimním semestru. Tento předmět se za účelem srovnání a kontrastu zaměří na Střední a Východní Evropu na jedné straně a na oblasti mimo tradičně uvažovaný euroamerický prostor (jenž byl hlavní oblastí zájmu předmětu Historie ženského hnutí vyučovaném v podzimním semestru) na straně druhé. Podíváme se na některé problémy ženského hnutí, žen a tematizování feminismu ve vybraných zemích našeho středo- a východoevropského regionu spojené především s obdobím společenských změn v těchto zemích v 90. letech 20. století. Tím si vytvoříme základ pro uvažování o zvláštích a podobnostech tohoto regionu s jinými kulturními oblastmi, ve kterých také dochází k projevům ženského hnutí a aktivismu v obdobích širších společenských změn.

OBSAH PŘEDMĚTU:

22. února 2005: Úvod: kontext, pojmy. Obsah a forma výuky. Globalizace feminismu a ženského hnutí.

Československo a Česká republika

1. března 2005: České země v 19. století.

Čtení: Neudorfflová, Marie. 1999. *České ženy v 19. století: úsilí a sny, úspěchy i zklamání na cestě k emancipaci*. Praha: Janua. Str. 98-107, 255-82, 292-98.

8. března 2005: Česko a Slovensko: První republika a období státního socialismu.

Čtení: Jana Burešová. 2001. *Proměny společenského postavení českých žen v první polovině 20. století*. Olomouc: Univerzita Palackého. Str. 40-51.

Alena Heitlinger. 1979. *Women and State Socialism: Sex Inequality in the Soviet Union and Czechoslovakia*. London: Macmillan. Str. 65-76.

15. března 2005: Česká republika po roce 1989.

Čtení: Hana Havelková. 1999. „Affidamento.“ In Marie Chřibková a kol., eds. *Nové čtení světa: feminismus devadesátých let českýma očima*. Praha: Marie Chřibková. Str. 46-64.

Jiřina Šiklová. 1995. „Inhibition Factors of Feminism in the Czech Republic after the 1989 Revolution.“ In Marie Čermáková, ed., *Women, Work and Society*, Working Papers 95:4, Praha: Sociologický ústav AV ČR. Str. 33-43.

Doporučená literatura: Tereza Kodíčková. 2002. „Co je nám do Třetího světa aneb Zpráva o analýze českých akademických genderových textů.“ In Pavel Barša, ed., *Politika rodu a sexuální identity, Sociální studia 7*. Str. 69-87.

Střední a Východní Evropa

22. března 2005: Sovětský svaz a Rusko.

Čtení: Racioppi, Linda a Katherine O'Sullivan See. 2000. "Organizing Women Before and After the Fall: Women's Politics in the Soviet Union and Post-Soviet Russia." In Bonnie G. Smith, ed., *Global Feminisms Since 1945*, London a New York: Routledge. Str. 205-34.

29. března 2005: Čtecí týden—žádná výuka.

5. dubna 2005: Polsko a Maďarsko.

Čtení: Judit Acsady. 1997. „The Construction of Women's Case: Turn of the Century Hungarian Feminism.” In Tanya Renne, ed., *Ana's Land: Sisterhood in Eastern Europe*. Boulder, CO: Westview Press. Str. 102-06.

Réka Pigniczky. 1997. "The Making of a Women's Movement in Hungary After 1989." In Tanya Renne, ed., *Ana's Land: Sisterhood in Eastern Europe*. Boulder, CO: Westview Press. Str. 121-28.

Malgorzata Fuszara. 1993. "Abortion and the Formation of the Public Sphere in Poland." In Funk, Nanette. a Magda Mueller, eds., *Gender Politics and Post-Communism: Reflections from Eastern Europe and the Former Soviet Union*. New York and London: Routledge, Str. 241-52.

12. dubna 2005: Jugoslávie a válka na Balkáně.

Čtení: Angjelka Milić. 1993. „Women and Nationalism in the Former Yugoslavia“ In Funk, Nanette. a Magda Mueller, eds., *Gender Politics and Post-Communism: Reflections from Eastern Europe and the Former Soviet Union*. New York and London: Routledge, Str. 109-22.

Women in Black Against War. 1997. „A Call for Action.“ In Tanya Renne, ed., *Ana's Land: Sisterhood in Eastern Europe*. Boulder, CO: Westview Press. Str. 186.

19. dubna 2005: Písemný test v hodině. NDR a sjednocení Německa.

Čtení: Myra Max Ferree. 2001. „Patriarchies and Feminisms: The Two Women's Movements of Post-Unification Germany.” *Feminist Frontiers* 5: 511-19.

„Zbytek“ světa.

26. dubna 2005: Latinská Amerika.

Čtení: Jane S. Jaquette and Sharon Wolchik. 1998. "Women and Democratization in Latin America and Central and Eastern Europe: A Comparative Introduction. In Jane S. Jaquette a Sharon Wolchik, eds., *Women and Democracy: Latin America and Central and Eastern Europe*, Baltimore and London: Johns Hopkins UP. Str. 1-19.

Materiál pro prezentaci / doporučená četba: Asunción Lavrin, Asuncion. 1999. "International Feminisms: Latin American Alternatives." In Mrinalini Sinha, Donna Guy a Angela Woollacott, *Feminisms and Internationalism*, Oxford: Blackwell. 175-90.

Virginia Vargas a Saskia Wieringa. 1998. „Contemporary Feminism in Latin America and the Caribbean.“ In Geertje Lycklama a Nijeholt, Virginia Vargas a Saskia Wieringa, eds. *Women's Movements and Public Policy in Europe, Latin America, and the Caribbean*, New York and London: Garland Publishing. Str. 15-23.

Jeanine Anderson. 1998. "Peruvian Women and the Peruvian State." In Geertje Lycklama a Nijeholt, Virginia Vargas a Saskia Wieringa, eds. *Women's Movements and Public Policy in Europe, Latin America, and the Caribbean*, New York and London: Garland Publishing. Str. 77-96.

Jacqueline Pitanguy. 1998. "The Women's Movement and Public Policy in Brazil." In Geertje Lycklama a Nijeholt, Virginia Vargas a Saskia Wieringa, eds. *Women's Movements and Public Policy in Europe, Latin America, and the Caribbean*, New York and London: Garland Publishing. Str. 97-112.

Marta Lamas. 1998. "The Mexican Feminist Movement and Public Policy-Making." In Geertje Lycklama a Nijeholt, Virginia Vargas a Saskia Wieringa, eds. *Women's Movements and Public Policy in Europe, Latin America, and the Caribbean*, New York and London: Garland Publishing. Str. 113-126.

Natasha Molina G. 1998. "Women's Struggle for Equality and Citizenship in Chile." In Geertje Lycklama a Nijeholt, Virginia Vargas a Saskia Wieringa, eds. *Women's Movements and Public Policy in Europe, Latin America, and the Caribbean*, New York and London: Garland Publishing. Str. 127-42.

3. května 2005: Postkolonialismus.

Čtení (jeden z následujících článků) / Materiál pro prezentaci: Margaret Strobel. 1998. „Gender Race, and Empire in Nineteenth- and Twentieth-Century Africa and Asia.“ In Renate Bridenthal, Susan Mosher Stuard a Merry E. Wiesner, *Becoming Visible: Women in European History*, 3. vyd. Boston: Houghton Mifflin. Str. 389-99.

Manisha Desai. 1997. „Reflections from Contemporary Women's Movements in India.“ In Jodi Dean, ed., *Feminism and the New Democracy*, London: Sage. Str. 110-23.

Malathi de Alwis. 1998. "Motherhood as a Space of Protest." In Patricia Jeffery a Amrita Basu, eds., *Appropriating Gender: Women's Activism and Politicized Religion in South Asia*, New York: Routledge. Str. 185-201.

Geraldine Heng. 1997. "A Great Way to Fly': Nationalism, the State, and the Varieties of Third-World Feminism." In M. Jacqui Alexander a Chandra Talpade Mohanty, eds., *Feminist Genealogies, Colonial Legacies, Democratic Futures*. New York: Routledge. Str. 30-45.

10. května 2005: Islámský svět.

Čtení (jeden z následujících článků) / Materiál pro prezentaci: Margot Badran. 2000. „Competing Agenda: Feminists, Islam, and the State in Nineteenth- and Twentieth-Century Egypt.“ In Bonnie G. Smith, ed., *Global Feminisms Since 1945*, London a New York: Routledge. Str. 13-44.

Zohreh T. Sullivan. 2000. "Eluding the Feminist, Overthrowing the Modern? Transformations in Twentieth-Century Iran." In Bonnie G. Smith, ed., *Global Feminisms Since 1945*, London a New York: Routledge. Str. 235-64.

Haleh Afshar. 1996. "Women and the Politics of Fundamentalism in Iran." In Haleh Afshar, ed., *Women and Politics in the Third World*, London and New York: Routledge. Str. 121-41.

Ziba Mir-Hosseini. 1996. Women and Politics in Post-Khomeini Iran: Divorce, Veiling and Emerging Feminist Voices." In Haleh Afshar, ed., *Women and Politics in the Third World*, London and New York: Routledge. Str. 142-70.

Kathy Glavanis-Grantham. 1996. "The Women's Movement, Feminism and the National Struggle in Palestine: Unresolved Contradictions." In Haleh Afshar, ed., *Women and Politics in the Third World*, London and New York: Routledge. Str. 171-85.

17. května 2005: Reflexe problematiky feminismu v českých médiích.

Čtení: Barbora Osvaldová. 2004. *Česká média a feminismus*. Praha: Libri/Slon. Str. 106-14.

Materiál pro prezentaci: Vlastní výběr mediálních příkladů. Pro bibliografii do roku 2001 využijte text a poznámkový aparát v Barbora Osvaldová. 2004. *Česká média a feminismus*. Praha: Libri/Slon. Str. 51-88.

PŘEDPOKLADY ÚSPĚŠNÉHO ZAKONČENÍ:

Aktivní účast na seminářích (podíl na diskusi).

Prezentace jednoho tématu z obsahu kursu a vypracování úvodních otázek pro diskusi nad tímto tématem (pokyny viz níže). — 2body

Písemný test (zodpovězení 8 otázek, každá v délce 1 odstavce). — 8 bodů

Vypracování kritické recenze jedné z knih uvedených níže v rozsahu cca 1000 slov. — 10 bodů

Stupnice hodnocení:

A	B	C	D	E	F
18,5-20	16,5-18	15-16	13,5-14,5	12-13	>12

POKYNY K VYPRACOVÁNÍ PREZENTACE:

Prezentace budou dvojího druhu: jeden typ k tématům do 19. dubna a druhý pro témata z oblasti „zbytku“ světa a reflexe feminizmu v českých médiích.

1. typ: Délka prezentace max. 10 minut, individuální práce.

- a) Shrnout hlavní body článku zadaného ke čtení na daný týden.
- b) Vypracovat 1-2 stránkové memorandum shrnující článek a distribuovat jej buď v tištěné formě všem účastníkům semináře před hodinou nebo v elektronické pověsit na IS (do složky „Studentské materiály“) nejpozději jeden den před seminářem.
- c) Vypracovat tři otázky vyplývající z prezentovaného článku pro seminární diskusi (Otázky mohou mít i podobu zadání pasáže z daného článku k diskusi nebo problematizace dílčího argumentu článku).

2. typ: Délka cca 40 minut, prezentace projektu čtyřčlenných týmů (témata: Latinská Amerika, Postkolonialismus—Indie, Islámský svět, Reflexe problematiky feminizmu v českých médiích).

- a) U tohoto typu prezentací doporučuji formát konzultovat s vyučující.
- b) Formát může při nejhorším kopírovat 1. typ (tj. každý člen týmu shrne jeden článek), ale lépe bude zvolit tvořivější formu prezentace skupinového úsilí, např. zaměření na různá témata, spíše než na články (k dispozici bude dataprojektor, tedy PowerPointové prezentace budou vítány).
- c) U všech prezentací 2.-typu je nutné, aby tým formuloval celkem 5 otázek pro seminární diskusi za celý tým.
- d) Vypracovat 2-3 stránkové memorandum za celý tým celkově a distribuovat jej buď v tištěné formě všem účastníkům semináře před hodinou nebo v elektronické pověsit na IS (do složky „Studentské materiály“) nejpozději jeden den před seminářem.

POKYNY K VYPRACOVÁNÍ ODBORNÉ KŘITICKÉ RECENZE:

Datum odevzdání do odevzdávnary na ISu: čtvrtek 16. června 2005 do 24:00 včetně.

Pokud jste ještě nikdy nepsali odbornou kritickou recenzi, doporučuji podívat se do zdrojů s dlouhou tradicí recenzování, jak takový útvar vypadá a jaká je jeho struktura. Ze zahraničních zdrojů doporučuji: *The Times Literary Supplement* (příklady právě publikovaných recenzí na <http://www.the-tls.co.uk/>); a *The New York Review of Books* (<http://www.nybooks.com/>). Z českých zdrojů pak především *Sociologický časopis* (v knihovně). V každém případě se vyhněte používání novinových recenzí jako modelu.

1. Neshrnujte obsah recenzované knihy. Namísto toho maximálně ve dvou odstavcích knihu a jejího autora či autorku představte.
2. Prodiskutujte hlavní témata a argumenty knihy.

3. Okomentujte relevantnost knihy současným diskusím a umístěte ji a jejího autora/ku v širším kontextu debat o genderu, feminismu a ženském hnutí.
4. Zhodnoťte argumenty v knize předložené a přínos knihy: analyzujte její silné stránky a slabiny.

Seznam knih, z nichž si jednu můžete vybrat k recenzi (vybírejte jenom z knih na seznamu):

- Burešová, Jana. 2001. *Proměny společenského postavení českých žen v první polovině 20. století*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Chřibková, Marie, Josef Chuchma, Eva Klimentová, ed. 1999. *Feminismus devadesátých let českýma očima*. Vol. 1, *Nové čtení světa*. Praha: Marie Chřibková.
- Frýdlová, Pavla, ed. 1998. *Všechny naše včerejšky*. 2 vols. Praha: Nadace gender studies.
- Horská, Pavla. 1999. *Naše prababičky feministky*. Praha: Lidové noviny.
- Lenderová, Milena. 1999. *K hříchu i k modlitbě: žena v minulém století*. Praha: Mladá fronta.
- Malečková, Jitka. 2002. *Úrodná půda: žena ve službách národa*. Praha: ISV.
- Neumann, Stanislav. K. 1999. *Dějiny ženy*. Praha: Otakar II.
- Neudorfová, Marie L. 1999. *České ženy v 19. století: úsilí a sny, úspěchy i zklamání na cestě k emancipaci*. Praha: Janua.
- Osvaldová, Barbora. 2004. *Česká média a feminismus*. Praha: Slon a Libri.
- Slušná, Nataša. 1988. *Postavení ženy ve společnosti: k problematice postavení ženy v socialistické společnosti*. Praha: Universita Karlova.

Pokud se vám žádná z českých knih nelíbí a troufnete si, můžete si vybrat ještě ze seznamu níže:

- Andreasen, Tayo a kol., ed. 1991. *Moving on: New Perspectives on the Women's Movement*. Aarhus: Aarhus University Press.
- Bock, Gisela. *Women in European History*, London 2001.
- Corrin, Chris, ed.. 1999. *Gender and Identity in Central and Eastern Europe*. London: Frank Cass.
- Funk, Nanette, Magda Mueller, eds.. 1993. *Gender Politics and Post-Communism*. New York; London: Routledge.
- Gamble, Sarah, ed. 2001. *The Routledge Companion to Feminism and Postfeminism*. London and New York: Routledge.
- Morgan, Robin, ed. *Sisterhood Is Global: The International Women's Movement Anthology*. New York: Feminist Press at City University of New York, 1996.
- Offen, Karen. *European Feminisms, 1790-1950: A Political History*. Stanford, CA: Stanford University Press, 2000.
- Schenk, Herrad. 1988. *Die feministische Herausforderung: 150 Jahre Frauenbewegung in Deutschland*. München: Verlag C. H. Beck.

STUDIJNÍ LITERATURA

Viz týdenní rozpis čtení a seznam knih k recenzi.